

Risale-i Nur çerçevesinde nübüvvet ve felsefe arasındaki fark nedir?

Nübüvvet, vahye, yani Allah'ın sonsuz ilmine dayanıp gücünü ondan alırken, **felsefe ise**, aklına dayanır ve ondan güç almaya çalışır. **Nübüvvet**, vehbi yani İlahi bir vergi ve ikramken **felsefe** kesbi, yani insanın çaba ve gayretidir.

"Enenin bir veçhini nübüvvet tutmuş gidiyor; diğer veçhini felsefe tutmuş geliyor."

"Nübüvvetin veçhi olan birinci vecih: Ubudiyet-i mahzânın menşeidir. Yani, ene kendini abd bilir; başkasına hizmet eder, anlar. Mahiyeti harfiyedir; yani başkasının mânâsını taşıyor, fehmeder. Vücudu tebeîdir; yani başka birisinin vücuduyla kaim ve icadıyla sabittir, itikad eder. Mâlikiyeti vehmiyedir; yani kendi mâlikinin izniyle surî, muvakkat bir mâlikiyeti vardır, bilir. Hakikati zılliyedir; yani hak ve vacip bir hakikatin cilvesini taşıyan mümkün ve miskin bir zıldır. Vazifesi ise, kendi Hâlıkının sıfât ve şuûnâtına mikyas ve mizan olarak, şuurkârâne bir hizmettir."

"İşte, enbiya ve enbiya silsilesindeki asfiya ve evliya, eneye şu vecihle bakmışlar, böyle görmüşler, hakikati anlamışlar. Bütün mülkü Malikü'l-Mülke teslim etmişler ve hükmetmişler ki, o Mâlik-i Zülcelâlin ne mülkünde, ne rububiyetinde, ne ulûhiyetinde şerik ve naziri yoktur; muin ve vezire muhtaç değil; her şeyin anahtarı Onun elindedir; her şeye Kadîr-i Mutlaktır; esbab bir perde-i zâhiriye; tabiat bir şeriat-i fitriyesidir ve kanunlarının bir mecmuasıdır ve kudretinin bir mistarıdır."

"İşte, şu parlak, nuranî, güzel yüz, hayattar ve mânidar bir çekirdek hükmüne geçmiş ki, Hâlık-ı Zülcelâl, bir şecere-i tûbâ-i ubudiyeti ondan halk etmiştir ki, onun mübarek dalları, âlem-i beşeriyetin her tarafını nuranî meyvelerle tezyin etmiştir. Bütün zaman-ı mazideki zulûmatı dağıtıp, o uzun zaman-ı mazi, felsefenin gördüğü gibi bir mezar-ı ekber, bir ademistan olmadığını, belki istikbale ve saadet-i ebediyeye atlamak için ervâh-ı âfilîne bir medar-ı envar ve muhtelif basamaklı bir mirac-ı münevver ve ağır yüklerini bırakan ve serbest kalan ve dünyadan göçüp giden ruhların nuranî bir nuristanı ve bir bostanı olduğunu gösterir."

"İkinci vecih ise, felsefe tutmuştur. Felsefe ise, eneye mânâ-yı ismiyle bakmış. Yani, kendi kendine delâlet eder, der; mânâsı

---

kendindedir, kendi hesabına çalışır, hükmeder. Vücudu aslî, zâtî olduğunu telâkki eder. Yani, zâtında bizzat bir vücudu vardır, der. Bir hakk-ı hayatı var, daire-i tasarrufunda hakikî mâliktir, zu'm eder. Onu bir hakikat-i sabite zanneder. Vazifesini, hubb-u zâtından neş'et eden bir tekemmül-ü zâtî olduğunu bilir, ve hâkezâ... Çok esâsât-ı fâsideye mesleklerini bina etmişler. O esâsat ne kadar esassız ve çürük olduğunu sair risalelerimde ve bilhassa Sözlere'de, hususan On İkinci ve Yirmi Beşinci Sözlere'de kat'î ispat etmişiz. Hattâ, silsile-i felsefenin en mükemmel fertleri ve o silsilenin dâhileri olan Eflâtun ve Aristo, İbn-i Sina ve Farabî gibi adamlar, *'İnsaniyetin gayetü'l-gayâtı teşebbüh-ü bi'l-Vâcibdir, yani Vâcibü'l-Vücuda benzemektir.'* deyip firavunâne bir hüküm vermişler. Ve enaniyeti kamçılıyıp şirk derelerinde serbest koşturarak, esbabperest, sanemperest, tabiatperest, nücumperest gibi çok envâ-ı şirk taifelerine meydan açmışlar. İnsaniyetin esasında münderiç olan acz ve zaaf, fakr ve ihtiyaç, naks ve kusur kapılarını kapayıp ubudiyetin yolunu seddetmişler. Tabiata saplanıp, şirkten tamamen çıkamayıp, şükrün geniş kapısını bulamamışlar."⁽¹⁾

İnsan şahsi kuvvet ve aklına güvenip *"Ben doğruları kendim bulurum, peygambere ve onun rehberliğine muhtaç değilim."* derse şeytana oyuncak, vehim ve şüphelere eşek, korku ve endişelere müptela bir hasta, dağlar kadar yükleri taşımaya mecbur bir binek durumuna düşer. Halbuki insanın böyle ağır yükleri yüklenmeye ne takati ve ne de gücü yoktur. İnsan ancak ve ancak iman ve tevekkül ile mükelleftir.

Allah insanı peygamber ve vahye muhtaç bir şekilde yaratmıştır. Bu yüzden insan iman ve tevekkül ile Allah'ın gönderdiği peygamberlere teslim olmak zorundadır. Yok olmaz ise, ağır bir yükün altına girmiş olur. Tıpkı ateş böceğinin cüzi ışığına güvenip güneşe meydan okuduktan sonra zifiri karanlığa mahkum olması gibi, insan da cüzi aklına ve vehmi ilmine güvenip vahiy güneşinin terbiye ve rehberliğine girmez ise, küfür ve şirk karanlığına mahkum olur. Hem dünya saadetini hem de ahiret saadetini kaybeder. Hem dünyada hem de ukba da çok bela ve sıkıntılara maruz kalır.

Mesela, insan şahsi kuvvet ve fikri ile ölüme baksa, ölümü bir yokluk, kabri ise dipsiz bir karanlık kuyu tevehhüm eder. Bu tevehhüm ile bela ve sıkıntılar çeker. Ölümdeki ayrılık ve hiçlik acısı hayatını bütünü ile zehir eder.

Ama iman ve Kur'an nazarı ile baksa, ölüm ebedi bir saadetin başlangıcı, sonsuz bir kavuşmanın girizgahıdır. Demek kuru akıl ölümün sırrını çözemiyor, vahyin dersine ve terbiyesine muhtaçtır. Daha bunun gibi binlerce hadise karşısında insan vahyi inkar edip aklına itimat ederse bela ve sıkıntılara maruz kalır...

Bu manalar ayetlerde Őu Şekilde tasvir ediliyor:

"And olsun ki, Biz insanı en güzel bir Şekilde yarattık. Sonra da onu en aŐađı seviyeye indirdik-ancak iman eden ve güzel iŐler yapanlar müstesna." (*Tîn, 95/4-6*)

"Allah, iman edenlerin dostu ve yardımcısıdır; onları inkâr karanlıklarından kurtarıp hidayet nuruna kavuŐturur. İnkâr edenlerin dostu ise tâğutlarıdır; onları iman nurundan mahrum bırakıp inkâr karanlıklarına sürüklerler." (*Bakara, 2/257*)

"Allah göklerin ve yerin nurudur." (*Nur, 24/35*)

İnsan, kafa feneri hükmünde olan soyut akılı ile kainata ve hadislere bakacak olursa, temsilde olduğu gibi eŐyaların hakikatlerini ve içyüzlerini çözemeyen, hatta insana dehŐet veren başka Őekillere dönüŐür. Yukarıda vermiŐ olduğumuz ölüm örneğinde olduğu gibi, ölümün içyüzü nurani ve güzelken, dıŐ yüzü soğuk ve iticidir. Ölümün içyüzünü ise ancak iman ve hidayet nuru açar. İnsanın soyut akılı ölümün dıŐ suretinden ötesine geçemez. Bu yüzden vahye tabi olmayan, hidayet ile nurlanmayan soyut akıl, sürekli sıkıntı ve azap veren bir vasıta haline döner. Üstad'ın **"kızdım ve cep fenerini yere çarptım"** demesi, akılı vahyin terbiyesine verdim ve her Şeyin içyüzüne o zaman nüfuz edebildim, demektir.

Özet olarak, bu temsilde vahiy ile akıl, nübüvvet ile felsefe mukayese ediliyor. **Vahiy ve nübüvvet** alemini ıŐıklandıran bir güneŐ iken, **akıl ve felsefe** fenere benzetiliyor. GüneŐin yanında fener nasıl bir Őey ifade etmez, onunla kıyasa bile gelmez ise, vahyin yanında da akıl bir Őey ifade etmez, onunla kıyasa bile gelmez.

(1) bk. [Sözler, Otuzuncu Söz.](#)